

Vládní návrh nového autorského zákona, který v současné době projednává Poslanecká sněmovna, obsahuje ustanovení, která v **budoucnu neumožní knihovnám poskytování kopií dokumentů** z knihovního fondu pro **osobní potřebu občanů**. Zákon také zcela **znemožní poskytování meziknihovních kopírovacích služeb včetně služeb elektronického dodávání dokumentů**. Jedná se o služby, jejichž poskytování umožňuje stávající autorský zákon a které standardně poskytují všechny knihovny na světě. Vyloučení zhotovování elektronických rozmnoženin z případů volného užití ve vládním návrhu je krokem zpět, který je v rozporu s principy informační společnosti.

Návrh zákona v § 30, odst. 3 konstatuje, že "Do práva autorského nezasahuje ani ten, kdo **při výkonu svého podnikání** zhotoví na objednávku pro osobní potřebu objednatele tiskovou rozmnoženinu díla, . . .". Veškeré knihovny v České republice však **nejsou zřízeny za účelem podnikání**, ale jedná se výhradně o rozpočtové a příspěvkové organizace, případně jiné neziskové instituce. **Vytvoření elektronické rozmnoženiny z grafické předlohy zákon vůbec neumožňuje**.

Knihovny nemají zájem poskytovat tiskové rozmnoženiny a provádět elektronické kopírovací služby na úkor autorů. Jsou připraveny - tak jako tomu již je například u děl zvukových - poskytnout autorům odpovídající odměnu za užití díla. Podle současného návrhu by však tyto služby nemohly být knihovnami poskytovány vůbec. **Tato omezení budou mít negativní vliv na zajištění rovnoprávného přístupu občanů k informacím a poznatkům v rámci ČR. Zásadně také omezí šíření poznatků pro potřebu vzdělávání, výzkumu a vývoje.**

Jsou nám zcela nepochopitelné důvody, které vedly předkladatele zákona, tj. Ministerstvo kultury ČR, k tomu, aby omezil poskytování veřejných informačních služeb, které zajišťují knihovny pro občany.

Obracíme se s naléhavou výzvou na poslance, instituce a pracovníky v oblasti výchovy, vzdělávání a kultury i na sdělovací prostředky, aby se angažovali na změnách autorského zákona ve prospěch knihoven a jejich uživatelů. Zvláště bychom v této souvislosti chtěli zdůraznit, že **v dané situaci nejde o knihovny a jejich pracovníky, ale zejména o služby občanům a jejich přístup k informacím**. Knihovny a jejich pracovníci plně chápou význam ochrany práv autorů a dalších příbuzných práv a jsou připraveny tato práva plně respektovat. Tato práva však nemohou být v rozporu s právem občanů na svobodné šíření a přijímání informací. **Restrikce knihovnických služeb by znevýhodnila občany České republiky oproti jiným zemím při pohotovém získávání informací, zejména odborných, což by se odrazilo v kvalitě vzdělání i ve stagnaci vědy a omezilo by šance ČR na vstup do Evropské unie**. Domníváme se, že je nezbytné v zákonu nalézt optimální rovnováhu mezi právy autorů a právem na šíření a rozšiřování informací.

V příloze uvádíme návrh na úpravu postavení

knihoven při poskytování tiskových a elektronických rozmnoženin,

Vít Richter V

Praze dne 29.12.1999 předseda SKIP

PŘÍLOHA

(kurzíva označuje změny nebo nové návrhy)

§ 30 odst. 3 vypustit a doplnit:

"Do práva autorského nezasahuje ani (Vypustit; ... ten, kdo při výkonu svého podnikání zhotoví ...) *poskytovatel rozmnožovacích služeb za úplatu nebo jinou protihodnotu, zhotoví-li na objednávku pro osobní potřebu objednatele tiskovou rozmnoženinu díla...*"

Vložit další větu: "*Osoby uvedené v § 37 odst. 1 do autorského práva nezasahují, pokud při své činnosti, pro niž byly zřízeny, zhotoví pro osobní potřebu objednatele za úplatu na objednávku omezený počet elektronických rozmnoženin díla s výjimkou rozmnoženin hudebního díla vyjádřeného v partituře, pokud řádně a včas zaplatí odměnu podle ustanovení § 25. Tyto osoby do autorského práva nezasahují ani tehdy, když při své činnosti, pro niž byly zřízeny, bezúplatně zhotoví omezený počet tiskových nebo elektronických rozmnoženin, s výjimkou rozmnoženin hudebního díla vyjádřeného v partituře, a to aniž by byly povinny platit odměnu podle § 25.*"

Výklad:

Při přijetí návrhu by knihovny vůbec nemohly poskytovat službu reprodukční pro své čtenáře, a to i kdyby to činily za úplatu nebo jinou protihodnotu, protože nejsou podnikateli. To by ovšem učinilo z České republiky podivnou zemi, kdy běžné postupy pro současnou praxi v Západní Evropě nejsou možné! Podmínka uvedená v připomínce, že je to za úplatu nebo jinou protihodnotu, by vyloučila z tohoto režimu povinného proplácení ve vazbě na § 25 knihovny a další instituce, pokud to provádějí bezúplatně. Takováto aktivita by byla znovu legalizována a ošetřena nově vloženou větou. Navrhovaná úprava je také v souladu se zněním §25, odst. 2e, který rovněž uvádí "...poskytovatel rozmnožovacích služeb za úplatu..."

Další nově vložené věty by umožnily provádět elektronické služby, které knihovny dnes provádějí i v každém trochu vyspělejší státě světa, ale podle dosavadního znění návrhu by to v ČR činit nemohly, a to včetně elektronického zajišťování meziknihovní výpůjční služby, která by též podle dosavadního textu návrhu nebyla možná. Domníváme se, že v době dynamického rozvoje informačních technologií není správné zakazovat jejich používání při zhotovování elektronických kopií pro osobní potřebu prostřednictvím knihoven. Naopak je nezbytné zákonem vymezit taková pravidla, která by autorům zajistila odpovídající odměnu za takovéto užití díla. Vzhledem k tomu, že knihovny jsou financovány z veřejných zdrojů, je možno zajistit nezbytnou kontrolu jejich činnosti tak, aby nedocházelo k porušování práv autorů.

Rozlišení těchto služeb knihoven a škol prováděných za úplatu a bezúplatně umožní vůbec základní činnost škol a vysokých škol. Omezený rozsah kopií by knihovny a školy byly povinny sledovat a naplnilo by se tak obecně

pravidlo z § 29 odst. 1, resp. čl. 9 odst. 2 Revidované úmluvy bernské. Tyto úpravy pokládám za nezbytné odstranění základních mezer v návrhu zákona, které by vrhly ČR zpět před r.1989!